

NEŞET ERTAŞ VE SANAT HAYATI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Hakan TAYFUZ*

Halk müziğimize kaynaklık eden mahalli sanatçılarımızın eserleri ve yapmış oldukları çalışmaların yanı sıra, biyograflerinin de araştırılarak ortaya çıkarılması büyük önem taşımaktadır. Şu anda hayatta olmayan mahalli sanatçılar hakkındaki bilgileri ikinci üçüncü şahıslardan öğrenmekteyiz. Söz konusu mahalli sanatçılar hakkındaki edindiğimiz bilgilerde bir takım soru işaretleri oluşmakta ve açıklığa kavuşturulması gereken bazı konular ise yeterince açıklık kazanamamaktadır. Özellikle bu biyografik çalışmaların mahalli sanatçılar hayatta iken kendilerinden alınan bilgiler ışığında yapılması en sağlıklı olacaktır.

Orta Anadolu türkülerini ve bozlaklarını gerek sazı gerekse sesi ile getirdiği yorum ve icra biçimleri sonucunda ün yapmış mahalli sanatçılarımızdan birisi de Neşet Ertaş'tır.

Neşet Ertaş 1943 yılında Çiçekdağı'na bağlı eski adıyla ABDALLAR yeni adıyla GIRTILLAR köyünde doğdu. 7 kardeşi olan Neşet Ertaş ailenin 2. çocuğudur ve kardeşlerinden müzikle ilgilenen yoktur. 5-6 yaşlarında bağlama ve keman çalmaya başlayan Neşet Ertaş babası Muharrem Ertaş ile birlikte gittikleri düğünlerde babasına kemanla eşlik ediyordu. Geçimlerini düğünlerde aldıkları paralardan temin eden Ertaş'lar birlikte 8 yıl Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Kırıkkale, Keskin, Yerköy, Kayseri, Yozgat ve köylerini gezerek bu işi sürdürdü. Neşet Ertaş bu işlerle uğraşmaktan okula da hiç gidememiştir.

14 yaşında çalışmak için İstanbul'a giden Neşet Ertaş'ın iş bulması kolay

olmadı. Karın tokluğuna çalışacağı bir işe dahi razı olan sanatçı bir gün Şençalar Plak adında bir şirkete gider. Şirketin sahibi olan Kadri Şençalar Neşet Ertaş'ı dinler ve çok beğenir. "Neden Garip Garip Ötersin Bülbül" adlı ilk plağı 1957 yılında Şençalar plak tarafından piyasaya çıkarılır. Neşet Ertaş bu arada Beyoğlu'nda da bir gazinoda sahneye çıkmaktadır.

2 yıl İstanbul'da çalışan Neşet Ertaş daha sonra Ankara'ya gelir ve sahne hayatı burada devam eder. Ankara'da çalıştığı gazinoda Leyla isminde bir kızla tanışır ve hemen evlenirler. İki kız bir erkek çocukları olur. Ama bu evlilik mutlu sürmemektedir. Neşet Ertaş bu arada askere gider. 1962'de İzmir Narlıdere'de askerliğini yapan Neşet Ertaş askerlik dönüşünde Leyla Ertaş ile süren 7 yıllık evliliğini bitirip ayrılırlar. Plak üzerine plak yapan Neşet Ertaş konserleriyle de bir çok şehri 6-7 defa gezdi. Beste ve plaklarıyla çok meşhur olan Neşet Ertaş her yerde aranan bir sanatçı olmuştu. Özellikle Orta Anadolu düğünlerinin değişmez sanatçısıydı. Neşet Ertaş düğünlerindeki içkili sofraların sayesinde alkolün dozunda artırmıştı. Dolayısıyla sıhhati de bozulmaya başladı ve 1978 yılında parmakları felç oldu. Müzisyenlikten başka mesleğide olmadığı için işsiz ve parasız kaldı. Çok perişan bir hale gelen Neşet Ertaş tedavi olacak parayı dahi bulamadı. Çareyi 1979'da Almanya'da bulunan kardeşinin yanına gitmekte bulunan Neşet Ertaş tedavisini de orada yaptırdı. Eşinin yanında olan 3 çocuğunu da daha sonra yanına aldırın sanatçı Almanya'da mesleğine tekrar başladı. Türklerin bulunduğu yerlerde gazino ve

* GaziAntep Üniversitesi T.M.D. Konservatuarı Öğretim Görevlisi

düğün salonlarında çalıp söylemeye başladı.

Kaset ve sahne çalışmalarına Almanya'da devam eden sanatçı kendisi okula gidemediğinden dolayı çocuklarının okumaları için elinden geleni yaptı. 1 Oğlu 2 Kızı olan sanatçı; oğlunu hem üniversitede okutmakta hem de iyi bir müzisyen olarak yetiştirmektedir. Evli olan kızı da eşiyle birlikte üniversitede öğrenim görmektedir.

Neşat Ertaş'a babasının hayatı ve sanatı ile ilgili bir soruya;

"Babam Kırşehir'den çıkmış, Keskin'e gelmiş, anamınan evlenmiş. Çiçekdağ'ın Gırtlılar yeni adıyla Abdallar köyü denilen 20 haneli küçük bir köye gelip yerleşmiş. Ben o Abdallar yeni adıyla Gırtlılar köyünde dünyaya gelmişim.

Babam sazıyanan sesiynen tanınmış, engin gönül, hoşgörüstünyen sevilen bir sanatçıydı. Saz çalmasını Yusuf Usta'dan öğrenmiş. Geçinmemizi sazıyla temin ederdi. Anam Keskin'den almış, kendisi Kırşehir'li olmasına rağmen uzun yıllar Keskin'de kalmış, Hacı Taşan'ı yetiştirmiş. Kırıkkale ve Yozgat'ın köylerini, İç Anadolu'nun birçok köylerini sazi omzunda gezmiş, her yerde türküler, avazlar bırakmış. 5-6 yaşında babam beni yanına aldı. Gittiği yerlere beni de götürürdü. Birlikte 8 yıl Yozgat, Kayseri, Niğde, Nevşehir, Kırıkkale, Keskin, Yerköy'ü köyleriyle beraber gezip düğün çalardık. Geçimimizde verilen bahşişlerden olurdu.

En sonunda Kırşehir'e gelmiş, 1980 demi 1981 demi rahmete kavuşmuş oldu." şeklinde cevap vermiştir. **Neşat Ertaş'a** bağlama çalmaya kaç yaşında başladığını sorduğumuzda ise; "Ben dünyaya geldiğimde sazi göbeğime koymuşlar" şeklinde cevap vermiştir. Bağlama öğrenmesinde babasının çok etkisi ve emeği olduğunu söyleyen sanatçı, Bayram Aracı, A. Gazi Ayhan, Refik Başaran gibi bağlama ustalarının da çok beğenerek dinlediğini ifade etmektedir. Sanatçı; bir bağlamada hangi özellikleri arıyorsunuz? şeklindeki sorumuza;

"Oyma saz ve çok perdeli olsun." diye cevap vermiştir. Bağlamalarını da oy-

ma tekne yapan ustalara yaptırmayı tercih eden sanatçı, bağlamalarında 7 tel takıp, kendi sesine göre akort yaptığını söylemektedir.

Sanatçının bağlamasından duyduğumuz bazı sesleri, başka bağlamaları dinlediğimizde duyamamaktayız. Sanatçı bunun nedenini bağlamasındaki perde ayarlarını kendisinin yapmasından dolayı meydana gelen bir farklılık olduğunu ifade etmektedir.

Sanatçı bestelerini, söz ve müziği aynı anda düşünerek yaptığını, şimdiye kadar kaç bestesi ve kaseti olduğunu hatırlayamadığını ve kendi eserlerini en iyi icra eden sanatçıları Gülşen Kutlu, Nezahat Bayram, Neriman Altındağ Tüfekçi olduğunu söylemektedir.

Neşat Ertaş'a bir çok eserlerinde adını kullandığı ve ona türküler yaktığı Leyla'nın kim olduğunu sorduğumuzda;

"Eski eşim ve çocuklarımın annesi Leyla Ertaş'tır. Ama ayrıldıktan sonra türkülerimde Leyla ismini artık kullanmıyorum." diye cevap verdi.

Neşat Ertaş, kendisine ait türkülerin son kıtalarında "GARIP" mahlasını kullanmaktadır. Kendisi bunun nedenini şöyle açıklamaktadır.

"Soyadı yokken bize Garipler derlermiş. Gerçekten de biz garip, yani ezilmiş, hor görülmüş, Abdal diye nitelendirilmiş, aşağılanmışızdır. O gariplik bende kaldığı için garibim diyorum. Sanatçı BOZLAK'ın tanımında "Feryattır, Ağıtır." olarak yapmıştır.

Neşat Ertaş'a ilk plağını yapmasında maddi ve manevi yardımı olanları sorduğumuzda;

"Kadri Şençalar'dır. Kendisi benimle çok yakından ilgilendi, bana plak okuttu. Beyoğlu saza götürerek bana program aldı ve onun sayesinde sahne hayatım başladı." diye cevap verdi. Sanatçı şimdiye kadar sazi ile hiç bir sanatçıya eşlik etmediğini, sadece tek olarak çalıp söylemeyi tercih ettiğini söyledi.

Neşat Ertaş önceki bestelerinin çoğunda sevgiliye duyulan aşk ve özlem konularını işlemişti. Son kasetlerindeki (Nerde ne arıyorsun, Yolcu, Şirin Kırşehir, Benim Yurdum) bestelerinde ise insanlara belli mesajlar veriyor. Allah aş-

kı, insan hakkı ve sevgisi, ana ve babaya duyulan özlem, ilim ve cehalet, memleket hasreti, ölüm gibi. Sanatçı bunun nedenini şöyle açıklıyor:

"Aşık Veysel'in de dediği gibi benim sadık yarım gara topraktır. Gözünen görülen, elinen tutulan, yediğimiz içtiğimiz, canımız topraktır. Bu toprağın en güzeli insandır, insanların en güzelide anamız ve yarımızdır.

İnsanı seven insan; Hakkı sever, bizde o Hakkın aşığıyız. Şüphesiz ki ölmez, yitmez, yemez, içmez, solmaz bir tek Allah'tır. Allah hepimizi eşit yaratmış. Haksızlık, cana kıyma, düşük görme olmasın. Allah'tan geldik Allah'a gideceğiz. Cehalete hatırlatabildimse mutluyum."

Türkiye'de konserler vermeniz için teklifler yapıyordur. Bu teklifleri nasıl karşılıyorsunuz? sorumuza sanatçı şöyle cevap verdi:

"Kabul etmiyorum. Çünkü; kırk yıl o garip vatandaşlarının ekmeğini yedim. Tekrar konser verip onların cebindeki ekmeğe paralarını alamam. Ama onlara televizyondan bedava konser veririm."

Sanatçı tüm ailesinin Almanya'da olduğunu, çocuklarının üniversitede okuduğunu ve kendisinin müzisyen olarak çalışmaya devam ettiğini, dolayısıyla Türkiye'ye kesin dönüş yapmayı şimdilik düşünmediğini ifade etmektedir.

Neşat Ertaş Türkiye'de halk müziğinin şu andaki yeri hakkında şöyle düşünüyor:

"Halk müziği ölümsüzdür. Yeterki yürekten okuyan, yürekten çalan olsun. Şu anda çalan olsun okuyan olsun verimlilik göremiyorum."

Halk müziğine büyük emeği geçmiş bir sanatçı olarak TRT ve Kültür Bakanlığının size gösterdiği ilgiden memnun musunuz? diye sorduğumuzda;

"Hayır memnun değilim. Muzaffer

Sarısozen 14 yaşında iken beni mektupla çağırır, misafir olarak çaldırır, okuturdu. Daha sonra imtihanla mahalli sanatçı olarak radyoya girdim. 23 sene her ay 2 program yapardım. Halk müziği yöneticilerinden çok bencil insanlar vardı. Beni çıkardılar, istediğim gibi çaldırıp söyletmediler. Bende terk ettim." diye cevap verdi.

Neşat Ertaş'a, şimdiye kadar sizin ve babanızın hakkında herhangi bir araştırma yaptımı? diye sorduğumuzda;

"Benim hakkımda, yani bana sorulmadı. Ama babamın hakkında kendisinden soranlar olmuştur." diye cevap verdi.

Orta Anadolu türkülerini ve bozlaklarını en iyi yorumlayan mahalli sanatçılardan biri olan Neşat Ertaş'ın eserlerinin ve müzik çalışmalarının bilinmesinin gerekliliği ile birlikte sanat hayatının ve kendisinin yaptığı müzik hakkında düşünce ve yorumlarında bilinmesi gerekmektedir.

Neşat Ertaş gibi bir çok mahalli sanatçı hakkında bu tür çalışmalar yapılmadığı için eserleri ve yaşantısı hakkında yazılı bilgiler bulmakta güçlük çekilmektedir. Dilediğimiz bu tür çalışma ve yazıların artmasıdır.

KAYNAKLAR

1. Neşat Ertaş'a gönderilen, soru kağıdı gönderme yöntemi ile elde edilen bilgiler.
2. KAYMAK Mansur THM ve Oyuncuları (Cilt :1 Yıl:1 Sayı:1982)
3. EKİCİ Savaş-Ramazan Güngör ve üç telli kopuzu.(Kültür Bak. HAGEM yayınları.188 ANKARA 1993)
4. Halk Ozanlarının Sesi (Yıl:1 Sayı:1 Aralık 1992 Kültür Bak. HAGEM yayınları.)